

УДК 347.952:342.722:629.3

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.05.87>

ЗНЯТТЯ АРЕШТУ, НЕПРАВОМІРНО НАКЛАДЕНОГО ДЕРЖАВНИМ АБО ПРИВАТНИМ ВИКОНАВЦЕМ НА ТРАНСПОРТНИЙ ЗАСІБ ОСОБИ, ЯКА НЕ Є БОРЖНИКОМ У ВИКОНАЧОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Марініч В.К.,

адвокат, керівник ГО «Магістрат»

ORCID: 0000-0002-3206-1436

Миклуш М.І.,

керівник Юридичної Групи «ФОКС»,

учасник ГО «Магістрат»

ORCID: 0009-0005-2202-9482

Марініч В.К., Миклуш М.І. Зняття арешту, неправомірно накладеного державним або приватним виконавцем на транспортний засіб особи, яка не є боржником у виконавчому провадженні.

На сьогоднішній день в Україні існує правова проблема, яка є наслідком численної кількості неправомірних дій державних і приватних виконавців, пов'язаних з накладенням арешту на транспортний засіб, який раніше належав боржнику у виконавчому провадженні, але який, на момент відкриття виконавчого провадження або накладення виконавчого арешту, вже належить іншій особі, яка не є боржником у виконавчому провадженні.

Неправомірні дії виконавців і недосконалість законодавства України порушують право власності добросовісних набувачів, не дозволяють вчинити дії щодо реєстрації транспортного засобу в органах Міністерства внутрішніх справ України і змушують їх звертатися до суду для захисту своїх прав. Однак, необхідно зазначити, що юридична необізнаність і недосконале обґрунтування правової позиції переважно стає підставою для відмови в задоволенні такого позову.

Враховуючи зазначене, у цій статті викладено результати науково-правового дослідження окресленої проблематики, визначено прогалини у законодавстві України, які призвели до цієї проблеми, а також надано рекомендації для законотворців щодо внесення змін до законодавства України, які допоможуть її вирішити.

Також у статті наведено правові висновки щодо визначення права власності на транспортний засіб (зокрема, момент переходу права власності від продавця до покупця), з урахуванням особливостей реєстрації транспортного засобу в органах Міністерства внутрішніх справ України, а також щодо визначення правового статусу такої процедури реєстрації транспорт-

ного засобу і визначення правового статусу дій державних і приватних виконавців щодо накладення арешту на відповідне майно особи, яка не є боржником у виконавчому провадженні.

Окрім цього, у статті наведено правові висновки щодо існуючих варіантів звернення до судів з вимогами про зняття неправомірного арешту з транспортного засобу.

Ключові слова: право власності, арешт майна, неправомірні дії виконавців, протиправний арешт, зняття арешту з майна, арешт транспортного засобу, судовий позов.

Marinich V., Myklush M. Removing the arrests unlawfully seized by the state or private enforcement officer on the vehicle that belongs to one who is not a debtor under enforcement proceedings.

To date, there is a legal problem in Ukraine, which is the result of a large number of illegal actions of state and private enforcement agents related to the seizure of a vehicle that once belonged to the debtor in enforcement proceedings, but which at the time of the enforcement proceedings commencement or the imposition of the relevant arrest is the ownership of another person who is not a debtor under enforcement proceedings.

Illegal actions of law-enforcement officers and the imperfection of the legislation of Ukraine violate the property rights of bona fide purchasers, do not allow them to take actions regarding the registration of the vehicle in the bodies of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, and force them to go to court to protect their rights. However, it should be noted that in most cases, legal ignorance and imperfect justification of the legal position become the basis for refusing to grant such a claim.

In this regard, this article presents the results of a scientific and legal study of the issue, identifies the gaps in the legislation of Ukraine that led to this

problem, and also provides recommendations for lawmakers to perform changes to the legislation of Ukraine that could address the issue.

Additionally, the article provides legal conclusions on determining the ownership of a vehicle (in particular, the moment of transfer of ownership from the seller to the buyer), taking into account the peculiarities of vehicle registration in the bodies of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, as well as on determining the legal status of such a vehicle registration procedure means and determination of the legal status of the actions of state and private enforcement officers regarding the seizure of the transport property of a person who is not a debtor in enforcement proceedings.

In addition, the paper provides legal conclusions regarding the existing options for applying to the courts with requests to remove the wrongful seizure from the vehicle.

Key words: ownership, seizure of property, wrongful actions of law-enforcement officers, wrongful seizure, removal of seizure from property, seizure of vehicle, lawsuit.

1. Вступ

1.1. Постановка проблеми

Зазвичай, в Україні умови, які зумовлюють накладення неправомірного арешту державними або приватними виконавцями на транспортний засіб, формуються на підставі наступних обставин.

Покупець (добросовісний набувач) купує у продавця (добросовісного відчужувача) транспортний засіб (який був у використанні на дорогах України) на підставі або нотаріально посвідченого договору купівлі-продажу, або на підставі біржового договору, або на підставі договорів інших видів і форм.

Відповідно до положень договору купівлі-продажу і вимог законодавства України, право власності Покупця на транспортний засіб переважно виникає з моменту укладення та/або нотаріального посвідчення такого договору та/або здійснення оплати за цим договором та/або передання майна.

При цьому, у таких випадках, на момент укладення вказаного договору, зазвичай не існує жодних арештів та інших обтяжень предмета договору (транспортного засобу).

В подальшому, для використання транспортного засобу на дорогах України, Покупцю необхідно здійснити його перереєстрацію в Єдиному державному реєстрі транспортних засобів Міністерства внутрішніх справ України, оскільки на момент придбання транспортного засобу у цьому реєстрі міститься застаріла інформація про реєстрацію транспортного засобу за попереднім власником (Продавцем), який після укладення договору вже не є його фактичним і юридичним власником.

Однак, саме на цьому етапі виникає основна проблема, оскільки органи Міністерства внутрішніх справ України здійснюють реєстрацію і перереєстрацію лише тих транспортних засобів, які відповідають певним технічним умовам і знаходяться в належному стані, а також тих транспортних засобів, які можуть особисто оглянути працівники відповідних органів Міністерства внутрішніх справ України.

Тобто, наявність об'єктивних підстав, таких як аварійний стан транспортного засобу або неможливість доставки його до відповідного підрозділу Міністерства внутрішніх справ України (у випадку, якщо транспортний засіб знаходиться за кордоном або в зоні воєнного конфлікту, а також у разі несприятливих погодних умов тощо), перешкоджає Покупцю одразу здійснити зазначену державну перереєстрацію транспортного засобу за ним, як за новим власником.

Таким чином, після придбання транспортного засобу і до моменту звернення Покупця з заявою про його перереєстрацію, для Покупця настають обставини, які можна кваліфікувати як «період реєстраційної невизначеності», – тобто період, протягом якого Покупець вже набув право власності на транспортний засіб, але в Єдиному державному реєстрі транспортних засобів Міністерства внутрішніх справ України міститься застаріла інформація про реєстрацію цього транспортного засобу за попереднім власником (Продавцем). При цьому залежно від важкості обставин (складний ремонт, неефективні умови доставки тощо), які не дозволяють Покупцю здійснити перереєстрацію цього транспортного засобу, цей період може складати від декількох днів до декількох років.

В свою чергу, після завершення ремонту (або після виникнення можливості щодо доставки транспортного засобу до відповідного підрозділу Міністерства внутрішніх справ України), Покупець, як новий власник, має право перереєструвати транспортний засіб для отримання можливості його використання за прямим призначенням на дорогах України.

Однак, саме в цей «період реєстраційної невизначеності» можуть виникнути обставини, які утворюють правову колізію і призводять до протиправного обмеження права власності Покупця.

Зокрема, в момент звернення до органів Міністерства внутрішніх справ України із заявою про перереєстрацію транспортного засобу, може з'ясуватися те, що в «період реєстраційної невизначеності» (тобто, після продажу Продавцем транспортного засобу) на майно попереднього власника транспортного засобу (Продавця) державним або приватним виконавцем було накладено арешт або інше обтяження для забезпечення боргу Продавця перед третіми особами, який міг виникнути як до продажу транспортно-

го засобу, так і після цього продажу, але який абсолютно не пов'язаний Покупцем.

При цьому, оскільки в Україні державні і приватні виконавці зазвичай отримують інформацію про право власності із Єдиного державного реєстру транспортних засобів Міністерства внутрішніх справ України (в якому міститься застаріла інформація про реєстрацію транспортного засобу за попереднім власником (Продавцем), такий арешт (або інше обтяження) накладається і на транспортний засіб, який вже належить Покупцю (але виконавець про це не знає).

Більш того, інформація про обтяження, накладене виконавцем, зазвичай направляєтся до відповідних підрозділів Міністерства внутрішніх справ України, які вносять таку інформацію до Єдиного державного реєстру транспортних засобів і таким чином повністю блокується можливість перереєстрації транспортного засобу новим власником (Покупцем).

Наявність інформації про вищевказаний арешт (чи інше обтяження) в Єдиному державному реєстрі транспортних засобів Міністерства внутрішніх справ України перешкоджає Покупцю у здійсненні перереєстрації належного йому транспортного засобу і внесенні у цей реєстр інформації про нового власника (Покупця) і, відповідно, перешкоджає йому користуватися цим транспортним засобом, що є порушенням його права власності.

Тобто, Покупець, як власник і добросовісний набувач транспортного засобу, не може реалізувати своє право власності, внаслідок неправомірного його обтяження через виникнення у попереднього власника (Продавця) після продажу майна певних боргових зобов'язань, які жодним чином не пов'язані ні з Покупцем, ні з придбаним ним транспортним засобом, і таким чином не можуть впливати на його права та обов'язки.

В зв'язку з цим, виникає правове питання в теоретичному полі щодо необхідності внесення відповідних змін до законодавства України і в практичному полі щодо засобів зняття протиправного арешту з транспортного засобу нового власника (Покупця).

1.2. Статус питання

Незважаючи на давню історію, системне наукове дослідження цієї правової проблеми ніколи не здійснювалося.

Українські науковці переважно досліджували лише окремі аспекти у цій сфері, пов'язані, зокрема, з правом власності або з діяльністю державної виконавчої служби.

При цьому необхідно звернути увагу на те, що деякий загальний аналіз подібних випадків в Україні було здійснено судом касаційної інстанції, результати якого було викладено у відповідних рішеннях цього суду.

Однак, результати вищевказаних досліджень не дозволяють чітко визначити судові перспективи вирішення цього питання і підстави для внесення відповідних змін до законодавства України.

Враховуючи зазначене, виникла необхідність у проведенні додаткового дослідження окресленої проблематики.

1.3. Метою цієї статті є системний і ґрунтовний аналіз права власності, умов перереєстрації та процедури накладення обтяжень у подібних обставинах, а також всіх інших правових аспектів протиправності обтяжень транспортного засобу нового власника (Покупця) і недоліків законодавства України, які призводять до виникнення відповідних правових проблем.

2. Нормативне обґрунтування набуття Покупцем права власності на транспортний засіб на підставі договору купівлі-продажу

Будь-який договір купівлі-продажу транспортного засобу, укладений *«per epistulam»* [26, с. 258] між Продавцем і Покупцем, за яким було передано із власності однієї сторони у власність іншої сторони майно, має правові наслідки, які визначаються наступним нормами законодавства України.

Так, положеннями частини 1 статті 202 Цивільного кодексу України, затвердженого Законом України від 16.01.2003 р. за № 435-IV (далі – **ЦК України**), встановлено наступне:

«Правочином є дія особи, спрямована на набуття, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків» [22].

При цьому під діями у правочині маються на увазі саме юридичні дії, які спрямовані на досягнення цивільно-правового результату [9, с. 284].

Більш того, оскільки до набрання сили рішенням суду про недійсність правочину, такий правочин завжди вважається дійсними, то відповідно і дії осіб у правочині завжди вважаються правомірними [9, с. 286], окрім випадків нікчемності правочину.

Таким чином, можливо зробити висновок про те, що правочин являє собою правомірні юридичні дії, спрямовані на досягнення цивільно-правових результатів (набуття, зміна та припинення цивільних прав і обов'язків) з метою встановлення юридичного факту з відповідними цивільно-правовими наслідками [9, с. 283-284].

Відповідно, будь-який документ під назвою «Договір купівлі-продажу», оформлений між Продавцем і Покупцем, який містить домовленість цих двох осіб про передання Продавцем у власність Покупцю транспортного засобу затверджує наступне:

– Продавцем вчинено правомірні юридичні дії, спрямовані на припинення свого права власності на транспортний засіб;

– Покупцем вчинено правомірні юридичні дії, спрямовані на набуття права власності на цей транспортний засіб;

Окрім цього, положеннями частини 2 статті 202 **ЦК України** встановлено:

«Правочини можуть бути односторонніми та дво- чи багатосторонніми (договори)» [22].

Положеннями частини 4 статті 202 **ЦК України** встановлено те, що:

«Дво- чи багатостороннім правочином є погоджена дія двох або більше сторін» [22].

Положеннями частини 1 статті 626 **ЦК України** визначено, що:

«Договором є домовленість двох або більше сторін, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків» [22].

Згідно положень частини 3 статті 626 **ЦК України**:

«Договір є двостороннім, якщо правами та обов'язками наділені обидві сторони договору» [22].

В зв'язку з цим, зазвичай, двосторонні правочини називаються договорами [9, с. 287].

В свою чергу, оскільки вищевказаний Договір купівлі-продажу містить «*pactio duorum in idem placitum et consensus*» [26, с. 256], це означає, що Продавцем і Покупцем вчинено двосторонній правочин, зміст якого викладений у документі під назвою «Договір купівлі-продажу».

При цьому, якщо відповідно до умов Договору купівлі-продажу Продавець і Покупець, які наділені всіма необхідними правами і обов'язками, домовились і погодили свої дії щодо вчинення юридичних дій (передання транспортного засобу у власність від Продавця до Покупця), то такий договір вважається і двостороннім правочином, і двостороннім договором.

Також положеннями частини 2 статті 207 **ЦК України** встановлено:

«Правочин вважається таким, що вчинений у письмовій формі, якщо він підписаний його стороною (сторонами)» [22].

В свою чергу, оскільки зміст Договору купівлі-продажу викладений на паперовому носії («*per epistulam*» [26, с. 258] і підписаний всіма сторонами, які в ньому зазначені (а саме Покупцем і Продавцем), то вважається, що Покупець і Продавець вчинили цей двосторонній правочин (двосторонній договір) у письмовій формі.

При цьому правочином вважається лише той текст договору, який передуює підписам його учасників [9, с. 301].

Окремо необхідно звернути увагу на те, що положеннями частини 1 статті 638 **ЦК України** встановлено наступне:

«Договір є укладеним, якщо сторони досягли згоди з усіх істотних умов договору» [22].

Таким чином, Продавець і Покупець, які підписали і погодили цей двосторонній договір

(двосторонній правочин) повністю, без жодних виключень, вважаються такими, що погодили всі умови цього правочину.

Водночас до змісту договору, крім погоджених сторонами умов, належать і ті положення (умови), які приймаються ними як обов'язкові в силу чинного цивільного законодавства, а воля і волевиявлення учасників договору формуються насамперед під впливом приписів норм права, які містять абстрактну модель взаємовідносин сторін [23, с. 441].

Таким чином, двосторонній договір (двосторонній правочин), який містить всі погоджені сторонами умови і відповідає вимогам законодавства, тобто є «*legitima conventio*» [26, с. 260], вважається укладеним.

Окрім цього, положеннями частини 1 статті 655 **ЦК України** встановлено те, що:

«За договором купівлі-продажу одна сторона (продавець) передає або зобов'язується передати майно (товар) у власність другій стороні (покупцеві), а покупець приймає або зобов'язується прийняти майно (товар) і сплатити за нього певну грошову суму» [22].

Враховуючи зазначену норму права та факт фізичного передання транспортного засобу від Продавця Покупцю і його оплати Покупцем (про що, зазвичай, сторони заявляють у договорі купівлі-продажу), цей договір переходить із статусу консенсуального (Продавець зобов'язується передати, а Покупець зобов'язується прийняти майно) у статус реального (Продавець передає/передав, а Покупець приймає/приймав майно) договору [23, с. 461].

Тобто, цей укладений двосторонній договір (двосторонній правочин) можливо вважати Договором купівлі-продажу транспортного засобу, де попередній власник – це Продавець, а новий власник – Покупець.

Особливим випадком є те, коли під час укладення договору купівлі-продажу, його сторони домовилися про нотаріальне посвідчення даного правочину.

Стосовно цього положеннями частини 1 статті 209 **ЦК України** встановлено наступне:

«Правочин, який вчинений у письмовій формі, підлягає нотаріальному посвідченню лише у випадках, встановлених законом або домовленістю сторін» [22].

Положеннями частини 4 статті 209 **ЦК України** передбачено те, що:

«За бажанням фізичної або юридичної особи будь-який правочин з її участю може бути нотаріально посвідчений» [22].

Вимогами частини 1 статті 54 Закону України «Про нотаріат» від 02 вересня 1993 року за № 3425-XII (далі – **Закон про нотаріат**) встановлено наступне:

«Нотаріуси посвідчують правочини, які згідно із законом підлягають обов'язковому нотарі-

альному посвідченню. На вимогу фізичної або юридичної особи будь-який правочин з її участю може бути нотаріально посвідчений» [5].

Таким чином, при наявності відповідної домовленості сторін відповідного договору купівлі-продажу про його нотаріальне посвідчення, такий правочин підлягає обов'язковому нотаріальному посвідченню.

В свою чергу, положеннями статті 1 **Закону про нотаріат** визначено те, що:

«Нотаріат в Україні – це система органів і посадових осіб, на які покладено обов'язок посвідчувати права, а також факти, що мають юридичне значення, та вчиняти інші нотаріальні дії, передбачені цим Законом, з метою надання їм юридичної вірогідності» [5].

Положеннями статті 34 **Закону про нотаріат** встановлено, що:

«Нотаріуси вчиняють такі нотаріальні дії:

1) посвідчують правочини (договори, заповіти, довіреності, вимоги про нотаріальне посвідчення правочину тощо) ...» [5].

Згідно частини 2 статті 209 **ЦК України**:

«Нотаріальне посвідчення правочину здійснюється нотаріусом або іншою посадовою особою, яка відповідно до закону має право на вчинення такої нотаріальної дії, шляхом вчинення на документі, в якому викладено текст правочину, посвідчувального напису» [22].

Положеннями пункту 1 Глави 10 Розділу I «Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України», затвердженого Наказом Міністерства Юстиції України від 22 лютого 2012 року за № 296/5 (далі – **Порядок 296**), встановлено, що:

«При посвідченні правочинів, засвідченні вірності копій (фотокопій) документів і виписок з них, справжності підпису на документах, вірності перекладу документів з однієї мови на іншу, при посвідченні часу пред'явлення документа, при видачі дублікатів тощо на відповідних документах вчиняються посвідчувальні написи» [8].

Таким чином, якщо договір купівлі-продажу, який повинен бути нотаріально посвідчений, викладено на спеціальному нотаріальному бланку, на якому нотаріусом також вчинено посвідчувальний напис, то такий договір (правочин) вважається укладеним і нотаріально посвідченим.

При цьому положеннями частини 2 статті 55 **Закону про нотаріат** встановлено те, що:

«При посвідченні договорів про відчуження або заставу жилого будинку, квартири, дачі, садового будинку, гаража, земельної ділянки, іншого нерухомого майна, транспортних засобів перевіряється відсутність будь-якої заборони відчуження або арешту майна» [5].

Положеннями пункту 1.13 Глави 2 Розділу II **Порядку 296** передбачено те, що:

«У разі наявності заборони правочин про відчуження майна, обтяженого боргом, посвідчується лише у разі згоди кредитора і набувача на переведення боргу на набувача» [8].

Згідно положень пункту 2.2 Глави 2 Розділу II **Порядку 296**:

«Договори про відчуження або заставу рухомого майна посвідчуються нотаріусом після перевірки відсутності податкової застави за даними Державного реєстру обтяжень рухомого майна, про що виготовляються відповідні витяги» [8].

Положеннями пункту 6.1 Глави 2 Розділу II **Порядку 296** встановлено, що:

«Договори про відчуження транспортних засобів, інших самохідних машин і механізмів (далі – транспортні засоби) посвідчуються за умови подання документів, які підтверджують право власності цього майна на ім'я відчужувачів, та перевірки відсутності обтяжень за даними Державного реєстру обтяжень рухомого майна» [8].

Положеннями статті 46-1 **Закону про нотаріат** визначено, що:

«Нотаріус під час вчинення нотаріальних дій обов'язково використовує відомості єдиних та державних реєстрів шляхом безпосереднього доступу до них.

Нотаріус під час вчинення нотаріальних дій обов'язково використовує відомості Єдиного державного демографічного реєстру, а також Державного реєстру актів цивільного стану громадян, Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, інших єдиних та державних реєстрів, що функціонують у системі Міністерства юстиції України» [5].

Тобто, відповідно до вищевказаних вимог, перед посвідченням договорів нотаріус обов'язково перевіряє наявність будь-яких заборон та обтяжень щодо майна сторін договору. При цьому, для перевірки наявності відповідних заборон на відчуження транспортних засобів, нотаріус використовує «Державний реєстр обтяжень рухомого майна».

В свою чергу, положеннями пунктів 2, 4 і 8 «Порядку ведення Державного реєстру обтяжень рухомого майна», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 05 липня 2004 року за № 830 (далі – **Порядок 830**) встановлено те, що:

«2. Державний реєстр обтяжень рухомого майна (далі – Реєстр) – єдина комп'ютерна база даних про виникнення, зміну, припинення обтяжень, а також про звернення стягнення на предмет обтяження.

...

4. Державна реєстрація відомостей про виникнення, зміну, припинення обтяжень, а також про звернення стягнення на предмет обтяження

проводиться шляхом внесення до Реєстру запису, а також змін і додаткових відомостей до запису» [20].

Таким чином, у разі наявності будь-яких обтяжень щодо транспортного засобу, така інформація може знаходитися лише у «Державному реєстрі обтяжень рухомого майна», який є єдиним законним реєстром, що може містити інформацію про обтяження.

Встановлення нотаріусом факту відсутності у «Державному реєстрі обтяжень рухомого майна» інформації про транспортний засіб (предмет правочину) і про сторін правочину свідчить про відсутність будь-яких обтяжень і заборон щодо такого транспортного засобу та іншого майна сторін договору на момент його укладення і посвідчення, що в свою чергу надає нотаріусу право посвідчити цей правочин.

Відповідно, факт нотаріального посвідчення договору купівлі-продажу транспортного засобу свідчить про проведення нотаріусом всіх необхідних перевірок і про встановлення факту відсутності будь-яких обтяжень такого транспортного засобу та іншого майна сторін і таким чином підтверджує законність цього правочину.

При цьому положеннями частини 2 статті 54 **Закону про нотаріат** встановлено те, що:

«Нотаріус при вчиненні нотаріальної дії перевіряє, чи відповідає зміст посвідчуваного ним правочину вимогам закону і дійсним намірам сторін» [5].

Крім того, положеннями частини 3 статті 209 **ЦК України** визначено те, що:

«Нотаріальне посвідчення може бути вчинене на тексті лише такого правочину, який відповідає загальним вимогам, встановленим статтею 203 цього Кодексу» [22].

Таким чином, зазначені норми права і факт нотаріального посвідчення договору купівлі-продажу свідчать про те, що на момент його укладення і нотаріального посвідчення не існувало жодних заборон і обтяжень щодо транспортного засобу та взагалі жодних обтяжень будь-якого майна і жодних обмежень будь-якого права власності для обох сторін договору (Продавець і Покупець).

В свою чергу, в українському законодавстві завжди діє презумпція правомірності правочину [24, с. 25], затверджена положеннями частини 1 статті 204 **ЦК України**, згідно яких *«правочин є правомірним, якщо його недійсність прямо не встановлена законом або якщо він не визнаний судом недійсним»* [22].

Відповідно, будь-який укладений договір купівлі-продажу, зокрема, посвідчений нотаріально, при умові відсутності факту визнання його недійсним, є дійсним, правомірним і таким, що відповідає всім вимогам законодавства України, тобто є «legitima conventio».

Водночас положеннями пункту 2 Глави 11 Розділу I **Порядку 296** встановлено, що:

«Нотаріальна дія вважається вчиненою з моменту внесення про це запису до реєстру для реєстрації нотаріальних дій» [8].

Положеннями пункту 3 Глави 11 Розділу I **Порядку 296** передбачено, що:

«Запис у реєстрі для реєстрації нотаріальних дій є доказом вчинення нотаріальної дії» [8].

Положеннями частини 4 статті 639 **ЦК України** встановлено:

«Якщо сторони домовилися про нотаріальне посвідчення договору, щодо якого законом не вимагається нотаріальне посвідчення, такий договір є укладеним з моменту його нотаріального посвідчення» [22].

Положеннями частини 3 статті 640 **ЦК України** визначено, що:

«Договір, що підлягає нотаріальному посвідченню, є укладеним з дня такого посвідчення» [22].

Таким чином, моментом укладення договору купівлі-продажу транспортного засобу, який нотаріально посвідчувався, вважається день його оформлення, нотаріального посвідчення і внесення нотаріусом запису про таке нотаріальне посвідчення у відповідний реєстр.

Окремо необхідно зазначити про те, що положеннями частини 1 статті 210 **ЦК України** встановлено те, що:

«Правочин підлягає державній реєстрації лише у випадках, встановлених законом» [22].

Однак, враховуючи те, що жодним законом не встановлено обов'язкової державної реєстрації для правочинів щодо купівлі-продажу транспортних засобів, такий договір купівлі-продажу транспортного засобу не підлягає державній реєстрації.

При цьому основною метою і предметом укладення та нотаріального посвідчення подібних договорів купівлі-продажу є набуття Покупцем права власності на транспортний засіб.

В свою чергу, положеннями частини 1 статті 328 **ЦК України** встановлено:

«Право власності набувається на підставах, що не заборонені законом, зокрема із правочинів» [22].

Крім того, положеннями частини 4 пункту 8 «Порядку державної реєстрації (перереєстрації), зняття з обліку автомобілів, автобусів, а також самохідних машин, сконструйованих на шасі автомобілів, мотоциклів усіх типів, марок і моделей, причепів, напівпричепів, мотоколясок, інших прирівняних до них транспортних засобів та мопедів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 07 вересня 1998 року за № 1388 (далі – **Порядок 1388**), також встановлено:

«Документами, що підтверджують правомірність придбання транспортних засобів, їх скла-

дових частин, що мають ідентифікаційні номери, є оформлені в установленому порядку:

....

нотаріально посвідчені договори купівлі-продажу (міни, поставки), дарування транспортних засобів, а також інші договори, на підставі яких здійснюється набуття права власності на транспортний засіб ...» [21].

Відповідно, укладений і нотаріально посвідчений договір купівлі-продажу транспортного засобу є законною підставою для набуття Покупцем права власності на цей транспортний засіб, і тому Покупець є його законним власником.

При цьому положеннями частини 1 статті 334 ЦК України встановлено наступне:

«Право власності у набувача майна за договором виникає з моменту передання майна, якщо інше не встановлено договором або законом» [22].

Положеннями частини 3 статті 334 ЦК України визначено, що:

«Право власності на майно за договором, який підлягає нотаріальному посвідченню, виникає у набувача з моменту такого посвідчення або з моменту набрання законної сили рішенням суду про визнання договору, не посвідченого нотаріально, дійсним» [22].

Таким чином, в момент укладення, оформлення, підписання всіма сторонами і нотаріального посвідчення договору купівлі-продажу транспортного засобу та фізичного передання вищевказаного транспортного засобу із власності Продавця у власність Покупця, Покупець набуває право власності на цей транспортний засіб і вважається його законним власником [23, с. 261].

При цьому після набуття Покупцем права власності на транспортний засіб, даний транспортний засіб має ідентифікуватися за Покупцем, як за новим власником.

3. Аналіз умов державної реєстрації/перереєстрації транспортного засобу за новим власником (Покупцем) і правового статусу процедури такої реєстрації/перереєстрації

На сьогоднішній день, питання можливості використання транспортного засобу на дорогах України регулюють два основних нормативних документи, а саме:

– Закон України «Про дорожній рух» від 30 червня 1993 року за № 3353-XII (далі – **Закон про дорожній рух**);

– «Порядок державної реєстрації (перереєстрації), зняття з обліку автомобілів, автобусів, а також самохідних машин, сконструйованих на шасі автомобілів, мотоциклів усіх типів, марок і моделей, причепів, напівпричепів, мотоколясок, інших прирівняних до них транспортних засобів

та мопедів», затверджений Постановою КМУ від 07 вересня 1998 року за № 1388 (далі – **Порядок 1388**).

При цьому жоден з цих документів не регулює і не визначає порядок набуття чи реєстрації права власності та жодним чином не дозволяє впливати на право власності, а лише регулює суспільні відносини у сфері дорожнього руху та процедуру державної реєстрації (перереєстрації) і зняття з обліку безпосередньо самого транспортного засобу (а не права власності на транспортний засіб), а також процес оформлення документів і номерних знаків, пов'язаних з цією процедурою.

Так, положення статті 1 **Закону про дорожній рух** встановлюють, що цей закон регулює лише «суспільні відносини у сфері дорожнього руху та його безпеки, визначає права, обов'язки і відповідальність суб'єктів – учасників дорожнього руху, міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, об'єднань, підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності та господарювання (далі – міністерств, інших центральних органів виконавчої влади та об'єднань)» [3].

Водночас назва і положення пункту 1 **Порядку 1388** встановлюють те, що цим порядком визначена лише «єдина на території України процедура державної реєстрації (перереєстрації), зняття з обліку автомобілів, автобусів, а також самохідних машин, сконструйованих на шасі автомобілів, мотоциклів усіх типів, марок і моделей, причепів, напівпричепів, мотоколясок, інших прирівняних до них транспортних засобів та мопедів (далі – транспортні засоби), присвоєння буквено-цифрової комбінації номерних знаків з їх видачею або без такої, оформлення і видачі реєстраційних документів та/або їх формування в електронній формі» [21].

Тобто, для Покупця і власника транспортного засобу, зазначеними нормативно-правовими документами визначено лише суспільні відносини у сфері дорожнього руху та процедуру реєстрації (перереєстрації) і зняття з обліку транспортних засобів (а не права власності на транспортні засоби), а також процес оформлення документів і номерних знаків, пов'язаних з цією процедурою.

Зазначену позицію також підтримує Верховний Суд у своїх Постановах від 02.10.2018 р. по справі № 916/3108/17 [18], від 30.05.2019 р. по справі № 908/1532/18 [15], від 08.06.2021 р. по справі № 913/567/19 [17].

При цьому положеннями частини 1 статті 29 **Закону про дорожній рух** встановлено те, що:

«До участі у дорожньому русі допускаються транспортні засоби, конструкція і технічний стан яких відповідають вимогам діючих в Україні правил, нормативів ...» [3].

Крім того, положеннями частини 3 статті 34 **Закону про дорожній рух** встановлено, що:

«Державній реєстрації та обліку підлягають призначені для експлуатації на вулично-дорожній мережі загального користування транспортні засоби усіх типів ...» [3].

Положеннями частини 1 статті 37 **Закону про дорожній рух** встановлено те, що:

«Забороняється експлуатація незареєстрованих (неперереєстрованих) транспортних засобів ...» [3].

Положеннями частини 2 статті 16 **Закону про дорожній рух** визначено, що:

«Водій зобов'язаний: мати при собі посвідчення водія, реєстраційний документ на транспортний засіб ...» [3].

Також, положеннями частини 1 статті 4 **Закону про дорожній рух** встановлено, що:

«До компетенції Кабінету Міністрів України у сфері дорожнього руху належить:

...

визначення порядку здійснення державної реєстрації (перереєстрації), зняття з обліку транспортних засобів, проведення їх обов'язкового технічного контролю та визначення обсягів перевірки технічного стану транспортних засобів, ..., а також переліку документів, що подаються для одержання такого права та інші повноваження, визначені цим Законом ...» [3].

Таким чином, будь-який власник транспортного засобу має право використовувати його у дорожньому русі на дорогах України при умові, що в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України (**Порядок 1388**), буде здійснено державну реєстрацію і облік цього транспортного засобу (що має підтверджуватися відповідним реєстраційним документом), а також встановлено відповідність його конструкції та технічного стану вимогам діючих в Україні правил і нормативів та відповідність його комплектації встановленому порядку, і здійснено його технічний контроль (якщо транспортний засіб підлягає такому контролю).

Ці умови є вичерпними для використання транспортного засобу у дорожньому русі, і **Закон про дорожній рух** не передбачає можливості їхнього розширення іншими нормативно-правовими документами.

При цьому положеннями частини 2 статті 35 **Закону про дорожній рух** встановлено, що:

«Обов'язковому технічному контролю не підлягають:

1) легкові автомобілі усіх типів, марок і моделей, причепи (напівпричепи) до них (крім таксі та автомобілів, що використовуються для перевезення пасажирів або вантажів з метою отримання прибутку), мотоцикли, мопеди, мотоколяски та інші прирівняні до них транспортні засоби - незалежно від строку експлуатації ...» [3].

Тобто, якщо Покупець придбав за Договором купівлі-продажу транспортного засобу, приміром, легковий автомобіль або мотоцикл, то такі транспортні засоби не підлягають обов'язковому технічному контролю.

В свою чергу, положеннями частини 1 пункту 16 **Порядку 1388** встановлено:

«На зареєстровані в уповноважених органах МВС транспортні засоби видаються свідоцтва про реєстрацію (зокрема за бажанням заявника в електронній формі без виготовлення їх на бланку), присвоюється буквено-цифрова комбінація номерних знаків з їх видачею або без такої (крім тимчасово ввезених на митну територію України транспортних засобів особистого користування), а також дозволи на встановлення на транспортних засобах спеціальних світлових та/або звукових сигнальних пристроїв» [21].

Положеннями частини 12 статті 34 **Закону про дорожній рух** визначено:

«На зареєстровані транспортні засоби оформляються та видаються реєстраційні документи, зразки яких затверджуються Кабінетом Міністрів України, та/або електронне свідоцтво про реєстрацію транспортного засобу, таким транспортним засобам присвоюються номерні знаки (їх буквено-цифрова комбінація)» [3].

При цьому положеннями частини 1 статті 52-1 **Закону про дорожній рух** за органами МВС закріплено повноваження щодо державної реєстрації і обліку транспортних засобів та видачі свідоцтв про їхню реєстрацію, а саме встановлено наступне:

«До повноважень Міністерства внутрішніх справ України у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху належать:

...

здійснення у випадках, передбачених законом, державної реєстрації та обліку транспортних засобів, приймання іспитів для отримання права керування транспортними засобами і видача відповідних документів;

погодження конструкцій транспортних засобів у частині дотримання вимог щодо забезпечення безпеки дорожнього руху ...» [3].

Положеннями частини 4 статті 34 **Закону про дорожній рух** передбачено те, що:

«Державна реєстрація та облік автомобілів, автобусів, мотоциклів та мопедів усіх типів, марок і моделей, самохідних машин, причепів та напівпричепів до них, мотоколясок, інших прирівняних до них транспортних засобів здійснюються територіальними органами Міністерства внутрішніх справ України» [3].

В зв'язку з цим, наявність свідоцтва про реєстрацію і номерних знаків транспортного засобу, виданих органами Міністерства внутрішніх справ України, може свідчити про факт того, що державна реєстрація цього транспортного засо-

бу вже відбулася раніше за заявкою його попереднього власника (Продавця) і немає необхідності знову здійснювати державну реєстрацію, яка вже проведена.

Крім того, положеннями частини 2 статті 34 **Закону про дорожній рух** встановлено те, що:

«Державний облік зареєстрованих транспортних засобів включає в себе процес реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про зареєстровані транспортні засоби та їх власників» [3].

Положеннями частини 6 статті 34 **Закону про дорожній рух** встановлено:

«Для автоматизованого обліку транспортних засобів, що використовуються на вулично-дорожній мережі загального користування і підлягають державній або відомчій реєстрації, та відомостей про їх власників та належних користувачів ведеться Єдиний державний реєстр транспортних засобів, держателем якого є Міністерство внутрішніх справ України» [3].

Згідно частин 12 і 13 пункту 3 **Порядку 1388** встановлено, що:

«Державний облік зареєстрованих транспортних засобів передбачає реєстрацію, накопичення, узагальнення, зберігання і передачу інформації про такі засоби та відомостей про їх власників, які вносяться до Єдиного державного реєстру транспортних засобів, держателем якого є МВС.

Порядок ведення Єдиного державного реєстру затверджується МВС» [21].

Враховуючи зазначене, факт наявності в Єдиному державному реєстрі транспортних засобів інформації про транспортний засіб, придбаний за Договором купівлі-продажу, також може свідчити про те, що органами Міністерства внутрішніх справ України вже здійснено його державний облік, який полягав у наступному:

- реєстрація транспортного засобу (згідно частини 2 статті 34 **Закону про дорожній рух**);
- накопичення, узагальнення, зберігання та передача інформації про зареєстровані транспортні засоби та їх власників, які вносяться до Єдиного державного реєстру транспортних засобів, держателем якого є Міністерство внутрішніх справ України.

Тобто, після укладення Договору купівлі-продажу транспортного засобу, що був у використанні на дорогах України, Покупець стає власником транспортного засобу, стосовно якого вже здійснено державну реєстрацію і облік в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України (**Порядок 1388**), що підтверджується відповідним реєстраційним документом і інформацією у Єдиному державному реєстрі транспортних засобів.

Більш того, положеннями частини 1 пункту 3 **Порядку 1388** встановлено те, що:

«Державна реєстрація транспортних засобів проводиться територіальними органами з надання сервісних послуг МВС (далі - сервісні центри МВС) з метою здійснення контролю за відповідністю конструкції транспортних засобів установленим вимогам правил і нормативів, дотриманням законодавства, що визначає порядок сплати податків і зборів (обов'язкових платежів), використанням транспортних засобів в умовах воєнного і надзвичайного стану, а також для ведення їх обліку та запобігання вчиненню щодо них протиправних дій» [21].

Положеннями частини 1 статті 34 **Закону про дорожній рух** встановлено:

«Державна реєстрація транспортного засобу полягає у здійсненні комплексу заходів, пов'язаних із перевіркою документів, які є підставою для здійснення реєстрації, а також відсутності будь-яких обтяжень, у тому числі за даними Державного реєстру обтяжень рухомого майна, звіркою і, за необхідності, дослідженням ідентифікаційних номерів складових частин та оглядом транспортного засобу, присвоєнням буквено-числової комбінації номерних знаків з їх видачею або без такої, оформленням і видачею реєстраційних документів та/або їх формуванням в електронному вигляді» [3].

Таким чином, враховуючи факт державної реєстрації та обліку транспортного засобу, вважається, що органами Міністерства внутрішніх справ України було здійснено:

- контроль за відповідністю конструкції та технічного стану транспортного засобу установленим вимогам стандартів, правил і нормативів, дотриманням законодавства, що визначає порядок сплати податків і зборів (обов'язкових платежів), використанням транспортних засобів в умовах воєнного і надзвичайного стану, а також для ведення їх обліку та запобігання вчиненню щодо них протиправних дій;
- комплекс заходів, пов'язаних із **перевіркою** документів, які є підставою для здійснення реєстрації, а також **відсутності будь-яких обтяжень**, у тому числі за даними Державного реєстру обтяжень рухомого майна, звіркою і, за необхідності, дослідженням ідентифікаційних номерів складових частин та оглядом транспортного засобу, оформленням і видачею реєстраційних документів та номерних знаків.

При цьому, в описаному у цій статті випадку, шляхом видачі свідоцтва про реєстрацію транспортного засобу, органами Міністерства внутрішніх справ України було підтверджено наступне:

- відповідність конструкції, технічного стану, ідентифікаційних номерів складових частин і комплектації транспортного засобу встановленому порядку і вимогам діючих в Україні правил і нормативів;

– дотриманням законодавства, що визначає порядок сплати податків і зборів (обов'язкових платежів);

– дійсність та законність документів, що були підставою для державної реєстрації;

– відсутності будь-яких обтяжень, у тому числі за даними Державного реєстру обтяжень рухомого майна.

В зв'язку з вищевказаним, Покупець вважається законним власником транспортного засобу, щодо якого здійснено державну реєстрацію і облік належним чином та у встановленому порядку, а також підтверджено відповідність його конструкції та технічного стану установленим вимогам законодавства України.

Однак, це також означає, що в Єдиному державному реєстрі транспортних засобів залишається застаріла інформація про державну реєстрацію і облік транспортного засобу за його попереднім власником (Продавцем), який після укладення Договору купівлі-продажу вже не є його власником.

В зв'язку з цим, Покупцю необхідно вчинити дії щодо зміни відповідної інформації.

Стосовно цього, положеннями частини 1 пункту 33 **Порядку 1388** встановлено наступне:

«Перереєстрація транспортних засобів проводиться в разі отримання свідоцтва про реєстрацію (зокрема за бажанням заявника в електронній формі без виготовлення його на бланку) замість утраченого або непридатного для користування, зміни їх власників, ...» [21].

Положеннями частини 11 статті 34 **Закону про дорожній рух** встановлено:

«Власники транспортних засобів та особи, які використовують їх на законних підставах, зобов'язані зареєструвати (перереєструвати) належні їм транспортні засоби ...» [3].

Положеннями частини 1 пункту 8 **Порядку 1388** визначено, що:

«Державна реєстрація (перереєстрація) транспортних засобів проводиться на підставі заяв власників, поданих особисто або уповноваженим представником, і документів, що посвідчують їх особу, ..., а також правомірність придбання, отримання, ввезення, митного оформлення (далі – правомірність придбання) транспортних засобів, відповідність конструкції транспортних засобів установленим вимогам безпеки дорожнього руху, а також вимогам, які є підставою для внесення змін до реєстраційних документів» [21].

Згідно частини 1 пункту 7 **Порядку 1388**:

«Власники транспортних засобів та особи, що експлуатують такі засоби на законних підставах, або їх представники (далі – власники) зобов'язані зареєструвати (перереєструвати) транспортні засоби ...» [21].

Положеннями пункту 4.8 «Інструкції про порядок здійснення підрозділами Державтоінспекції МВС державної реєстрації, перереєстрації та обліку транспортних засобів, оформлення і видачі реєстраційних документів, номерних знаків на них», затвердженої Наказом МВС від 11 серпня 2010 року за № 379 (далі – **Інструкція 379**), встановлено наступне:

«Перереєстрація ТЗ у разі зміни їх власників проводиться на підставі документів, що підтверджують правомірність придбання ТЗ. Зняття з обліку таких ТЗ не проводиться. Попередньо видані свідоцтва про реєстрацію ТЗ (технічні паспорти) вилучаються та долучаються до матеріалів перереєстрації» [7].

Положеннями частини 1 статті 37 **Закону про дорожній рух** встановлено:

«Забороняється експлуатація незареєстрованих (неперереєстрованих) транспортних засобів, ...» [3].

Положеннями частини 2 пункту 7 **Порядку 1388** встановлено, що:

«Експлуатація транспортних засобів, що не зареєстровані (не перереєстровані) в уповноважених органах МВС ... забороняється» [21].

Тобто, положення вищевказаних норм права регулюють питання перереєстрації транспортних засобів, у тому числі, при зміні їхніх власників в результаті придбання цих транспортних засобів новими власниками, які експлуатують або бажають експлуатувати такі засоби.

При цьому, оскільки ці норми права не обмежують право володіти і розпоряджатися придбаним транспортним засобом, це означає, що після набуття у власність транспортного засобу, новий власник має права володіти і розпоряджатися цим транспортним засобом, але не має права здійснювати його експлуатацію за прямим призначенням (на дорогах) до проведення його перереєстрації.

Також необхідно звернути увагу на те, що відповідно до цих положень перереєстрація транспортних засобів, після їхнього придбання, можлива лише новим власником і за заявою нового власника, який на підтвердження свого права власності подає органам Міністерства внутрішніх справ України відповідні документи.

Тобто, процедура перереєстрації транспортного засобу можлива лише щодо транспортного засобу тієї особи, яка вже набула право власності і вважається його новим власником відповідно до вимог **ЦК України**.

Враховуючи вищевикладене, Покупець, як новий законний власник транспортного засобу, має право на перереєстрацію за ним цього транспортного засобу, а органи Міністерства внутрішніх справ України зобов'язані його перереєструвати.

При цьому перереєстрація транспортних засобів здійснюється з урахуванням наступних вимог законодавства України.

Так, положеннями частини 5 статті 34 **Закону про дорожній рух** встановлено:

«У разі звернення особи, яка внесена до Єдиного реєстру боржників, для здійснення перереєстрації, зняття з обліку транспортного засобу з метою його відчуження територіальні органи Міністерства внутрішніх справ України зобов'язані відмовити у вчиненні реєстраційної дії, ...» [3].

Положеннями частини 9 пункту 15 **Порядку 1388** визначено, що:

«У разі надходження до сервісного центру МВС звернення щодо транспортного засобу, відомості про власника якого містяться в Єдиному реєстрі боржників, перереєстрація транспортного засобу не здійснюється ...» [21].

Згідно частин 3 і 4 пункту 40 **Порядку 1388**:

«У разі виявлення транспортних засобів, зареєстрованих (перереєстрованих), знятих з обліку в уповноважених органах МВС, у тому числі тимчасово, за фіктивними чи підробленими документами або таких, що розшукуються правоохоронними органами України у зв'язку з незаконним заволодінням, уповноважені особи сервісних центрів МВС вносять до Єдиного державного реєстру транспортних засобів інформацію про обмеження державної реєстрації (перереєстрації), зняття з обліку транспортних засобів і передають наявні документи до відповідного органу досудового розслідування ...» [21].

Враховуючи зазначене, у разі, якщо на момент звернення до органів Міністерства внутрішніх справ України з вимогою про перереєстрацію транспортного засобу, транспортний засіб Покупця не розшукується правоохоронними органами у зв'язку з незаконним заволодінням, його оформлення здійснено за належними документами, а у Державному реєстрі обтяжень рухомого майна і у Єдиному реєстрі боржників немає інформації про будь-яку заборгованість Покупця і немає жодних обтяжень рухомого майна Покупця, у тому числі, немає жодних обтяжень транспортних засобів, право власності на які ідентифіковано за Покупцем, такий Покупець має право на перереєстрацію за ним цього транспортного засобу.

4. Правові колізії, що виникають під час перереєстрації транспортних засобів, що були у використанні, за новим власником (Покупцем).

В законодавстві України існують вимоги, які, за умови неправомірного зовнішнього впливу, можуть протиправно обмежити перереєстрацію транспортного засобу за його дійсним власником (Покупцем), незалежно від ідентифікаційних ознак права власності.

Зокрема, це стосується випадків, коли за об'єктивних обставин, таких як аварійний стан транспортного засобу або неможливість доставки його до відповідного підрозділу Міністерства внутрішніх справ України, Покупець не може здійснити зазначену державну перереєстрацію транспортного засобу одразу після укладення Договору купівлі-продажу.

Саме в цей період (після придбання транспортного засобу і до моменту звернення Покупця з заявою про його перереєстрацію), для Покупця настають обставини, які можна кваліфікувати як «період реєстраційної невизначеності», тобто період, протягом якого Покупець вже набув право власності на транспортний засіб, але в Єдиному державному реєстрі транспортних засобів Міністерства внутрішніх справ України міститься застаріла інформація про реєстрацію цього транспортного засобу за попереднім власником (Продавцем). При цьому, залежно від важкості обставин цей період може складати від декількох днів до декількох років.

Водночас саме в цей «період реєстраційної невизначеності» можуть виникнути додаткові обставини, які утворюють правову колізію і призводять до протиправного обмеження права власності Покупця.

Зокрема, в момент звернення до органів Міністерства внутрішніх справ України із заявою про перереєстрацію транспортного засобу, може з'ясуватися те, що в «період реєстраційної невизначеності» на майно попереднього власника транспортного засобу (Продавця) державним або приватним виконавцем було накладено арешт або інше обтяження, для забезпечення боргу Продавця перед третіми особами, який міг виникнути як до продажу транспортного засобу, так і після цього продажу, але який абсолютно не пов'язаний Покупцем.

При цьому, оскільки в Україні державні і приватні виконавці зазвичай отримують інформацію про право власності із Єдиного державного реєстру транспортних засобів Міністерства внутрішніх справ України (в якому, в «період реєстраційної невизначеності», міститься застаріла інформація про реєстрацію транспортного засобу за попереднім власником (Продавцем), такий арешт (або інше обтяження) накладається і на транспортний засіб, який вже належить Покупцю (але виконавець про це не знає).

Більш того, інформація про обтяження, накладене виконавцем, зазвичай направляється до органів Міністерства внутрішніх справ України, які вносять її до Єдиного державного реєстру транспортних засобів.

В свою чергу, положеннями останнього речення частини 9 статті 34 **Закону про дорожній рух** встановлено:

«... У разі наявності будь-яких обтяжень, реєстрація (перереєстрація) транспортних засобів здійснюється виключно за умови надання згоди на це обтяжувачем (обтяжувачами)» [3].

Положеннями останнього речення частини 11 статті 34 **Закону про дорожній рух** передбачено те, що:

«... У разі наявності обтяжень реєстрація (перереєстрація) транспортних засобів здійснюється за наявності згоди обтяжувача (обтяжувачів), справжність підпису (підписів) якого (яких) засвідчено нотаріусом» [3].

Положеннями частини 7 пункту 15 **Порядку 1388** встановлено, що:

«У разі наявності відомостей про розшук транспортного засобу його реєстрація, перереєстрація (крім випадків, визначених абзацом одинадцятим пункту 40 цього Порядку), зняття з обліку не здійснюються. Реєстрація транспортного засобу, щодо якого в Державному реєстрі обтяжень рухомого майна є відомості про обмеження відчуження, здійснюється за наявності письмової згоди обтяжувача (заставодержателя), крім випадків переходу права власності на транспортний засіб у порядку спадкування, правонаступництва або виділення частки у спільному майні» [21].

Крім того, положеннями частин 1 і 2 пункту 41 **Порядку 1388** встановлено наступне:

«Забороняється перереєстрація на нового власника та зняття з обліку транспортних засобів, які перебувають в розшуку або щодо яких у Єдиному державному реєстрі транспортних засобів є відомості про накладення арешту або заборону на зняття з обліку та/або перереєстрацію на підставі судового рішення чи постанови державного або приватного виконавця.

Перереєстрація на нового власника транспортного засобу, щодо якого в Державному реєстрі обтяжень рухомого майна є відомості про обмеження відчуження, здійснюється за наявності письмової згоди обтяжувача (заставодержателя), крім випадків переходу права власності на транспортний засіб у порядку спадкування, правонаступництва або виділення частки в спільному майні» [21].

При цьому фраза «щодо якого» у другому абзаці вказаного положення зазвичай трактується працівниками органів Міністерства внутрішніх справ України відносно транспортного засобу, а не до нового власника, тобто «щодо транспортного засобу».

Таким чином, в даному випадку виникає наступна правова колізія.

Так, відповідно до положень законодавства України, наведених авторами у розділах 2 і 3 даної статті, Покупець (як новий власник) має право і зобов'язаний перереєструвати придбаний ним транспортний засіб для можливості

його використання на дорогах України (при умові відсутності стосовно нього і його майна будь-яких заборон, обтяжень і розшуків).

При цьому, у разі звернення Покупця до органів Міністерства внутрішніх справ України з вимогами про перереєстрацію цього транспортного засобу та при умові надання документів, що підтверджують його право власності, органи Міністерства внутрішніх справ України зобов'язані перереєструвати транспортний засіб за Покупцем, оскільки обтяження і заборони, встановлені щодо Продавця транспортного засобу не мають жодного відношення до Покупця і не можуть перешкоджати його праву власності.

Однак, у разі наявності інформації про заборони, обтяження і розшуки стосовно майна попереднього власника (Продавця) в Єдиному державному реєстрі транспортних засобів, в якому також міститься застаріла інформація про реєстрацію транспортного засобу за попереднім власником (який на момент звернення вже не є його власником), органи Міністерства внутрішніх справ України відмовляють у перереєстрації, посилаючись на положення законодавства України, наведені авторами у цьому розділі 4.

Звичайно, що зазначена правова колізія повинна трактуватися на користь Покупця, як власника транспортного засобу, але на практиці все відбувається по-іншому і в таких випадках органи Міністерства внутрішніх справ України протиправно відмовляють Покупцю в перереєстрації транспортного засобу.

Відповідно, така правова колізія, а також дії органів Міністерства внутрішніх справ України і державних та приватних виконавців, які встановили заборони і обтяження на транспортний засіб, який вже ідентифікується за Покупцем, протиправно перешкоджають реалізації права власності Покупця, як дійсного власника транспортного засобу.

Існування цієї правової колізії також підтверджено у висновку Верховного Суду, наведеного у Постанові від 08.06.2021 р. по справі № 913/567/19, в якому зазначено про те, що відсутність реєстрації майна (транспортного засобу) в органах МВС не впливає на право власності особи на таке майно (транспортний засіб), оскільки «*перебування належного позивачеві майна під арештом та у розшуку згідно з спірними постановами приватного виконавця, унеможлиблює проведення відповідних реєстраційних дій щодо згаданого майна*» [17].

Аналогічні висновки наведено також у Постанові Верховного Суду від 02.10.2018 р. по справі № 916/3108/17 [18] та від 30.05.2019 по справі № 908/1532/18 [15].

В зв'язку з цим, автори пропонують внести наступні зміни до законодавства України, які

дозволять уникнути правової колізії і забезпечити право власності Покупця.

Так, положення останнього речення частини 9 статті 34 **Закону про дорожній рух** необхідно викласти у наступній редакції:

«У разі наявності будь-яких обтяжень на транспортні засоби, **які згідно наданих заявником документів належать особі, щодо якої вчинено такі обтяження**, реєстрація (перереєстрація) транспортних засобів здійснюється виключно за умови надання згоди на це обтяжувачем (обтяжувачами). **У разі наявності будь-яких обтяжень на транспортні засоби, які згідно наданих заявником документів належать особі, щодо майна якої такі обтяження не вчинялися, реєстрація (перереєстрація) транспортних засобів здійснюється без згоди обтяжувача (обтяжувачів).**»

Право власності на транспортний засіб визначається лише на підставі документів про право власності. Єдиний державний реєстр транспортних засобів не може використовуватися для визначення права власності».

Положення останнього речення частини 11 статті 34 **Закону про дорожній рух** необхідно викласти у наступній редакції:

«У разі наявності обтяжень на транспортні засоби, **які згідно наданих заявником документів належать особі, щодо якої вчинено такі обтяження**, реєстрація (перереєстрація) транспортних засобів здійснюється за наявності згоди обтяжувача (обтяжувачів), справжність підпису (підписів) якого (яких) засвідчено нотаріусом. **У разі наявності обтяжень на транспортні засоби, які згідно наданих заявником документів належать особі, щодо майна якої такі обтяження не вчинялися, реєстрація (перереєстрація) транспортних засобів здійснюється без згоди обтяжувача (обтяжувачів).**»

Положення частини 7 пункту 15 **Порядку 1388** необхідно викласти у наступній редакції:

«У разі наявності відомостей про розшук транспортного засобу, **який згідно наданих заявником документів належить особі, щодо майна якої вчинено такий розшук**, його реєстрація, перереєстрація (крім випадків, визначених абзацом одинадцятим пункту 40 цього Порядку), зняття з обліку не здійснюються. Реєстрація транспортного засобу, щодо якого в Державному реєстрі обтяжень рухомого майна є відомості про обмеження відчуження, здійснюється за наявності письмової згоди обтяжувача (заставодержателя), крім випадків переходу права власності на транспортний засіб у порядку спадкування, правонаступництва або виділення частки у спільному майні».

Положеннями частин 1 і 2 пункту 41 **Порядку 1388** необхідно викласти у наступній редакції:

«Забороняється перереєстрація на нового власника та зняття з обліку транспортних засобів, які перебувають в розшуку або щодо яких у Єдиному державному реєстрі транспортних засобів є відомості про накладення арешту або заборону на зняття з обліку та/або перереєстрацію на підставі судового рішення чи постанови державного або приватного виконавця, **якщо такі судові рішення і постанови державного або приватного виконавця винесені стосовно нового власника транспортного засобу.**»

Перереєстрація транспортного засобу на нового власника здійснюється лише за наявності письмової згоди обтяжувача (заставодержателя) у разі, якщо в Державному реєстрі обтяжень рухомого майна є відомості про обмеження відчуження майна нового власника, крім випадків переходу права власності на транспортний засіб у порядку спадкування, правонаступництва або виділення частки в спільному майні».

5. Правовий аналіз дій державних і приватних виконавців щодо встановлення заборон, оголошення в розшук і накладення арешту на транспортний засіб, що належить особі, яка не є боржником у виконавчому провадженні (Покупець)

У випадках, які розглядаються у даній статті, обтяження на майно Покупця в основному встановлюється в межах виконавчого провадження, відкритого після продажу транспортного засобу Продавцем та в якому Продавець виступає у ролі боржника перед третіми особам, які мають статус стягувача та/або обтяжувача.

При цьому, відповідно до положень Закону України «Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень» від 18 листопада 2003 року за № 1255-IV (далі – **Закон про обтяження**), такий захід як обтяження є правом обтяжувача, яке можливо застосувати лише стосовно майна боржника

Так, положеннями частини 1 статті 3 **Закону про обтяження** встановлено, що:

«Обтяженням є право обтяжувача на рухоме майно **боржника** або обмеження права **боржника** чи обтяжувача на рухоме майно, що виникає на підставі закону, договору, рішення суду або з інших дій фізичних і юридичних осіб, з якими закон пов'язує виникнення прав і обов'язків щодо рухомого майна» [4].

Положеннями частин 1 і 3 статті 5 **Закону про обтяження** визначено, що:

«Предметом обтяження може бути рухоме майно, не вилучене з цивільного обороту, на яке згідно із законодавством може бути звер-

нене стягнення. Залежно від змісту обтяження предмет обтяження **повинен належати боржнику** або обтяжувачу на праві власності, довірчої власності чи на праві господарського відання ...

Предметом обтяження може бути рухоме майно, яке стане та/або може стати власністю **боржника** в майбутньому» [4].

При цьому, відповідно до положень частини 1 статті 37 **Закону про обтяження**, «накладення арешту на рухоме майно на підставі рішень уповноважених органів (осіб) у випадках, встановлених законом» [4] вважається одним із видів обтяжень.

В свою чергу, законодавством України встановлені чіткі межі для застосування обтяження державним та приватним виконавцем, які зобов'язують його діяти лише у спосіб та в порядку, встановленому виконавчим документом і законодавством України.

Так, положеннями частини 1 статті 2 Закону України «Про виконавче провадження» від 02 червня 2016 року за № 1404-VIII (далі – **Закон про виконавче провадження**) встановлено наступне:

«Виконавче провадження здійснюється з дотриманням таких засад:

1) **верховенства права** ...» [2].

Положеннями частини 2 статті 18 **Закону про виконавче провадження** визначено, що: «Виконавець зобов'язаний:

1) здійснювати заходи примусового виконання рішень у спосіб та в порядку, які встановлені виконавчим документом і цим Законом ...» [2].

При цьому існуючий порядок в Україні дозволяє виконавцю застосовувати заходи примусового виконання, до яких відносяться стягнення, розшуки, арешти та інші обтяження, лише щодо майна боржника, яке належить йому на праві власності, і не дозволяють йому вчиняти подібні дії до майна інших осіб.

Так, положеннями пунктів 1 і 4 частини 1 статті 10 **Закону про виконавче провадження** встановлено те, що:

«Заходами примусового виконання рішень є:

1) **звернення стягнення на кошти, цінні папери, інше майно (майнові права), корпоративні права, майнові права інтелектуальної власності, об'єкти інтелектуальної, творчої діяльності, інше майно (майнові права) боржника, ...;**

...

4) **заборона боржнику розпоряджатися та/або користуватися майном, яке належить йому на праві власності, ...»** [2].

В свою чергу, положеннями частин 1, 5 і 6 статті 48 **Закону про виконавче провадження** встановлено, що:

«1. **Звернення стягнення на майно боржника** полягає в його арешті, вилученні (списан-

ні коштів з рахунків) та примусовій реалізації (пред'явленні електронних грошей до погашення в обмін на кошти, що перераховуються на відповідний рахунок органу державної виконавчої служби, рахунок приватного виконавця).

Про звернення стягнення на майно боржника виконавець виносить постанову.

....

5. **У разі відсутності у боржника коштів та інших цінностей, достатніх для задоволення вимог стягувача, стягнення невідкладно звертається також на належне боржнику інше майно**, крім майна, на яке згідно із законом не може бути накладено стягнення.

6. **Стягнення на майно боржника звертається в розмірі та обсязі, необхідних для виконання за виконавчим документом ...»** [2].

Положеннями пункту 6 частини 3 статті 18 **Закону про виконавче провадження** встановлено те, що:

«Виконавець під час здійснення виконавчого провадження має право:

....

б) **накладати арешт на майно боржника**, опечатувати, вилучати, передавати таке майно на зберігання та реалізовувати його в установленому законодавством порядку ...» [2].

Положеннями частин 1 і 2 статті 56 **Закону про виконавче провадження** встановлено, що:

«1. **Арешт майна (коштів) боржника** застосовується для забезпечення реального виконання рішення.

2. **Арешт на майно (кошти) боржника** накладається виконавцем шляхом винесення постанови про арешт майна (коштів) боржника або про опис та арешт майна (коштів) боржника.

....

Постанова про **арешт майна (коштів) боржника** виноситься виконавцем під час відкриття виконавчого провадження та не пізніше наступного робочого дня після виявлення майна» [2].

Крім того, щодо розшуку, положеннями частини 3 статті 36 **Закону про виконавче провадження** встановлено, що:

«У разі необхідності розшуку транспортного засобу **боржника** виконавець виносить постанову про такий розшук, яка є обов'язковою для виконання поліцією» [2].

При цьому положеннями частини 5 статті 9 **Закону про виконавче провадження** передбачено те, що:

«Відомості про **боржника** вносяться до Єдиного реєстру боржників ... одночасно з винесенням постанови про відкриття виконавчого провадження» [2].

Враховуючи вищезазначені положення **Закону про виконавче провадження**, можливо стверджувати про те, що будь-які арешти, забо-

рони, розшуки та інші обтяження чи обмеження відчуження можуть вчинятися і застосовуватися державними і приватними виконавцями лише щодо майна певного боржника, за яким ідентифікується право власності на це майно. Інформація про такого боржника має бути внесена до Єдиного реєстру боржників.

При цьому виконавець не має права вчиняти жодних дій стосовно майна осіб, які не є боржниками у виконавчому провадженні, і таким чином протиправно порушувати право власності цих осіб.

Отже, є неправомірним арешт та вчинення будь-яких інших дій державними і приватними виконавцями щодо обтяження транспортного засобу Покупця із визначенням його як такого, що належить попередньому власнику (Продавцю). Подібні дії виконавця вважаються та розцінюються як дії, що вчинені щодо майна Покупця та які перешкоджають перереєстрації транспортного засобу Покупцем, який не є боржником.

6. Судовий захист прав нового власника (Покупця)

У випадках, коли право Покупця не буде відновлено виконавцями або органами Міністерства внутрішніх справ України, законодавство України передбачає можливість захисту його прав через звернення до судових органів.

При цьому для визначення способу звернення до суду Покупцю необхідно встановити предмет спору.

На думку авторів, на сьогоднішній день можливо визначити три варіанти предметів такого спору, в яких можна стверджувати про порушення прав Покупця:

1) існування перешкод у реалізації права власності Покупця, встановлених в межах виконавчого провадження, в якому Покупець не є стягувачем і боржником;

2) протиправні дії виконавця щодо встановлення обтяження на транспортний засіб, який належить Покупцю, в межах виконавчого провадження стосовно Продавця (як боржника);

3) протиправні дії органів Міністерства внутрішніх справ України щодо відмови у перереєстрації транспортного засобу, який належить на праві власності Покупцю.

В свою чергу, положенням частини 1 і 2 статті 16 **ЦК України** передбачено наступне:

«Кожна особа має право звернутися до суду за захистом свого особистого немайнового або майнового права та інтересу.

2. Способами захисту цивільних прав та інтересів можуть бути:

...

3) припинення дії, яка порушує право ...» [22].

При цьому положеннями статті 391 **ЦК України** встановлено, що *«власник майна має право*

вимагати усунення перешкод у здійсненні ним права користування та розпоряджання своїм майном» [22].

Також, положеннями частини 1 статті 59 **Закону про виконавче провадження** встановлено, що *«особа, яка вважає, що майно, на яке накладено арешт, належить їй, а не боржникові, може звернутися до суду з позовом про визнання права власності на це майно і про зняття з нього арешту»* [2].

Таким чином, Покупець (як власник майна) має право звернутися до суду загальної юрисдикції в цивільному процесі з негативним позовом про усунення перешкод, які порушують його право власності [9, с. 496-497].

При цьому, Верховний Суд в «Огляді судової практики Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду» від 13.05.2022 року зробив наступний висновок:

«Вимоги інших осіб щодо належності їм, а не боржникові майна, на яке накладено арешт, вирішуються відповідно до правил судової юрисдикції шляхом пред'явлення ними позову до боржника та особи, в інтересах якої накладено арешт, про визнання права власності на це майно і зняття з нього арешту. У такому ж порядку розглядаються вимоги осіб, які не є власниками майна, але володіють ним на законних підставах. Орган державної виконавчої служби у відповідних випадках може бути залучений судом до участі у справі як третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору» [1, с. 98].

Враховуючи суб'єктів спору, визначених Верховним Судом як відповідачів, такий спір має розглядатися в межах цивільного судочинства, як це передбачено положеннями статті 19 Цивільного процесуального кодексу України, прийнятого 18 березня 2004 року за № 1618-IV (далі – **ЦПК України**) [25], або господарського судочинства, як це передбачено положеннями пункту 6 частини 1 статті 20 Господарського процесуального кодексу України, затвердженого Законом України від 06 листопада 1991 року за № 1798-XII.

Аналогічний правовий висновок викладений у постанові Верховного Суду від 28 жовтня 2020 року у справі № 204/2494/20 [12] та у постанові Верховного Суду від 18 серпня 2021 року в справі № 439/449/17 [13].

Більш того, враховуючи те, що транспортний засіб належить на праві власності Покупцю, а також враховуючи відсутність фактів оспорювання такого права, Покупець не повинен заявляти позовну вимогу про визнання права власності на транспортний засіб, а має право заявляти лише вимогу про скасування арешту, розшуку та іншого обтяження його майна – наприклад, наступну вимогу *«Зняти арешт з належного на*

праві власності Покупцю транспортного засобу, що накладений постановою про арешт майна боржника та оголошення заборони на його відчуження у виконавчому провадженні».

Зазначене підтверджується висновками Верховного Суду у Постанові від 08.06.2021 р. по справі № 913/567/19:

*«Враховуючи встановлену судами попередніх інстанцій, на підставі належних та допустимих доказів, приналежність арештованого майна на праві власності позивачу та відсутність оспорювання або невизнання такого права, суд касаційної інстанції дійшов висновку про те, що відповідно до частини першої статті 59 Закону України «Про виконавче провадження» особа вправі звернутись до суду з позовом як про визнання права власності на майно, на яке накладено арешт і зняття з нього арешту, **так і з позовом лише про зняття з такого майна арешту**» [17].*

Подібні правові висновки також наведені у постановках Великої Палати Верховного Суду від 22.04.2019 р. у справі № 661/624/16-ц [11], Верховного Суду від 21.02.2018 р. по справі № 922/1334/17 [19], від 02.10.2018 р. по справі № 916/3108/17 [18], від 05.03.2019 р. по справі № 903/206/18 [14], від 30.09.2019 р. по справі № 908/1532/18 [15].

Враховуючи вищевикладене, а також безспірний факт права власності Покупця на транспортний засіб, при подібному зверненні Покупця до суду в межах цивільного судочинства, суд зобов'язаний зняти арешт з цього транспортного засобу Покупця, протиправно накладеного виконавцем у виконавчому провадженні.

Аналогічну правову позицію викладено в Постанові Верховного Суду від 13.02.2018 р. по справі № 910/11266/17 [16] та у Постанові Верховного Суду від 08.06.2021 р. по справі № 913/567/19 [17].

Також, на думку авторів, законодавство України не забороняє Покупцю звернутися для захисту своїх прав в межах адміністративного судочинства та відповідно до положень статті 19 Кодексу адміністративного судочинства України, затвердженого Закон України від 06 липня 2005 року за № 2747-IV (далі – **КАС України**) [6] з вимогою *«про визнання протиправними дій виконавця щодо накладення обтяження на транспортний засіб, належний Покупцю, і зобов'язання його зняти обтяження з такого транспортного засобу»* та/або з вимогою *«про визнання протиправними дій органів Міністерства внутрішніх справ України щодо відмови у перереєстрації транспортного засобу, належного Покупцю, із зобов'язанням його перереєструвати»*.

7. Висновки

За результатом проведеного дослідження авторами встановлено наступне.

Положення законодавства України, зокрема, презумпція правомірності правочину, яка встановлена положеннями статті 204 **ЦК України**, свідчать про те, що Договір купівлі-продажу транспортного засобу, є правомірним, тобто таким, що породжує, змінює та припиняє цивільні права й обов'язки, доки ця презумпція не буде спростована, зокрема, на підставі рішення суду, яке набрало законної сили. У разі неспростування презумпції правомірності договору, всі права, набуті сторонами правочину за ним, повинні безперешкодно здійснюватися, а обов'язки, що виникли внаслідок укладення договору, підлягають виконанню. Аналогічні висновки наведено у Постанові Великої Палати Верховного Суду від 14 листопада 2018 року по справі № 2-383/2010 [10].

Таким чином, в момент укладення, оформлення, підписання всіма сторонами і нотаріального посвідчення (у разі необхідності) Договору купівлі-продажу транспортного засобу, та фізичного передання вищевказаного транспортного засобу із власності Продавця у власність Покупця, Покупець набуває право власності на цей транспортний засіб і вважається його законним власником.

При цьому, після набуття Покупцем права власності на транспортний засіб, даний транспортний засіб має ідентифікуватися за Покупцем, як за новим власником.

Водночас Єдиний державний реєстр транспортних засобів Міністерства внутрішніх справ України не є реєстром права власності і, тому, наявність у ньому застарілої інформації про реєстрацію транспортного засобу за попереднім власником (Продавцем) не може бути підставою для визначення права власності за Продавцем.

Враховуючи зазначене, у разі, якщо на момент звернення до органів Міністерства внутрішніх справ України з вимогою про перереєстрацію транспортного засобу, транспортний засіб Покупця не розшукується правоохоронними органами у зв'язку з незаконним заволодінням, його оформлення здійснено за належними документами, а у Державному реєстрі обтяжень рухомого майна і у Єдиному реєстрі боржників немає інформації про будь-яку заборгованість Покупця і немає жодних обтяжень рухомого майна Покупця, у тому числі, і немає жодних обтяжень транспортних засобів, право власності на які ідентифіковано за Покупцем, такий Покупець має право на перереєстрацію за ним цього транспортного засобу.

Тобто, у разі, якщо на момент звернення Покупця, який є новим власником транспортного засобу, до органів Міністерства внутрішніх справ України з вимогами про перереєстрацію цього транспортного засобу, та при умові, що стосовно нього не існує жодного виконавчого

документа, в якому Покупець був би визначений боржником (у цьому випадку також буде відсутня інформація про Покупця у Єдиному реєстрі боржників), органи Міністерства внутрішніх справ України зобов'язані перереєструвати транспортний засіб за Покупцем.

У цьому випадку рішення органів Міністерства внутрішніх справ України про відмову у перереєстрації транспортного засобу за Покупцем можливо вважати протиправним.

Крім того, враховуючи те, що Єдиний державний реєстр транспортних засобів Міністерства внутрішніх справ України не є реєстром права власності транспортних засобів, інформація із цього реєстру не може бути підставою для накладення виконавцем арешту, оголошення у розшук та вчинення будь-яких інших дій щодо обтяження жодного транспортного засобу.

У цьому випадку, рішення виконавця про накладення обтяження (в межах стягнення боргу з Продавця) на транспортний засіб Покупця на основі інформації із Єдиного державного реєстру транспортних засобів Міністерства внутрішніх справ України, в якому міститься застаріла інформація про реєстрацію транспортного засобу за Продавцем, можливо вважати протиправним.

В свою чергу, недосконалість державної системи щодо фіксації права власності та відсутність у виконавця можливості своєчасно встановити право власності на транспортний засіб не може бути підставою для обґрунтування та виправдання дій виконавця.

В зв'язку з цим, у разі звернення Покупця, який є новим власником транспортного засобу, до виконавця з вимогами про зняття обтяжень з цього транспортного засобу, при умові підтвердження його права власності, виконавець зобов'язаний зняти таке обтяження з транспортного засобу, належного Покупцю.

В даному випадку, у разі відмови виконавця зняти обтяження з транспортного засобу, таке рішення виконавця можливо вважати протиправним.

Враховуючи зазначене, Покупець (як власник майна) має право звернутися до суду для захисту своїх прав з негативним позовом про усунення перешкод, які порушують його право власності, а також з вимогами про визнання дій та рішень виконавця і органу Міністерства внутрішніх справ України протиправними. Враховуючи безспірний факт права власності Покупця на транспортний засіб, при подібному зверненні Покупця до суду, наявні підстави для задоволення його позовних вимог.

При цьому, враховуючи вищевказані обставини, автори зазначають про наявність правової колізії, яка призводить до виникнення подібних ситуацій щодо порушення прав Покупців тран-

спортних засобів у «період реєстраційної невідзначеності».

Суть цієї правової колізії полягає в тому, що відповідно до положень законодавства України, наведених у розділах 2 і 3 цієї статті, Покупець (як новий власник) має право і зобов'язаний перереєструвати придбаний ним транспортний засіб для можливості його використання на дорогах України. Однак, у разі наявності інформації про заборони, обтяження і розшуки стосовно майна попереднього власника (Продавця) в Єдиному державному реєстрі транспортних засобів, в якому також міститься застаріла інформація про реєстрацію транспортного засобу за попереднім власником (який на момент звернення вже не є його власником), органи Міністерства внутрішніх справ України відмовляють у перереєстрації, посилаючись на положення законодавства України, наведені у розділі 4 цієї статті.

В зв'язку з цим, автори пропонують внести відповідні зміни до законодавства України, які дозволять уникнути правової колізії і забезпечити право власності Покупця, зокрема до **Закону про дорожній рух і Порядку 1388**.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Верховний Суд. Огляд судової практики Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду щодо розгляду скарг на рішення, дії або бездіяльність приватного/державного виконавця чи іншої посадової особи державної виконавчої служби під час виконання судових рішень у цивільних справах. Київ, 2022. 109 с. Також доступний за посиланням: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/sud_pract/2022_05_13_Oglyad_KCS_sud_rish_1.pdf.
2. Закон України «Про виконавче провадження». (02.06.2016). № 1404–VIII.
3. Закон України «Про дорожній рух». (30.06.1993). № 3353–XII.
4. Закон України «Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень». (18.11.2003). № 1255–IV.
5. Закон України «Про нотаріат». (02.09.1993). № 3425–XII.
6. Кодекс адміністративного судочинства України. (06.07.2005). № 2747–IV.
7. Наказ Міністерства внутрішніх справ України «Про затвердження Інструкції про порядок здійснення підрозділами Державтоінспекції МВС державної реєстрації, перереєстрації та обліку транспортних засобів, оформлення і видачі реєстраційних документів, номерних знаків на них». (11.08.2010). № 379.

8. Наказ Міністерства Юстиції України «Про затвердження Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України». (22.02.2012). № 296/5.
9. За ред. Ротань, В. Г. Науково-практичний коментар до цивільного законодавства України. Харків : Фактор, 2010. 800 с.
10. Постанова Великої Палати Верховного Суду по справі № 2-383/2010. (14.11.2018).
11. Постанова Великої Палати Верховного Суду по справі № 661/624/16-ц. (22.04.2019).
12. Постанова Верховного Суду по справі № 204/2494/20. (28.10.2020). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/92566604> 2020.
13. Постанова Верховного Суду по справі № 439/449/17. (18.08.2021). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/99088230> 2021.
14. Постанова Верховного Суду по справі № 903/206/18. (05.03.2019).
15. Постанова Верховного Суду по справі № 908/1532/18. (30.05.2019).
16. Постанова Верховного Суду по справі № 910/11266/17. (13.02.2018).
17. Постанова Верховного Суду по справі № 913/567/19. (08.06.2021).
18. Постанова Верховного Суду по справі № 916/3108/17. (02.10.2018).
19. Постанова Верховного Суду по справі № 922/1334/17. (21.02.2018).
20. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку ведення Державного реєстру обтяжень рухомого майна. (05.07.2004). № 830.
21. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку державної реєстрації (перереєстрації), зняття з обліку автомобілів, автобусів, а також самохідних машин, сконструйованих на шасі автомобілів, мотоциклів усіх типів, марок і моделей, причепів, напівпричепів, мотоколясок, інших прирівняних до них транспортних засобів та мопедів». (07.09.1998). № 1388.
22. Цивільний кодекс України. (16.01.2003). № 435-IV.
23. За ред. Довгерт А.С. Цивільний кодекс України: Науково-практичний коментар. Київ : Істина, 2004. 928 с.
24. За ред. Шевченко Я.М. Цивільний Кодекс України. Науково-практичний коментар. Київ : Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2004. 692 с. Т. 1.
25. Цивільний процесуальний кодекс України. (18.03.2004). № 1618-IV.
26. Iustinian Digesta (Libri I-IV). 2. М : Statut, 2008. 584 с.